

Uredništvo v Gornji Radgoni, Spod. Griz šte. 7, I. nadstropje. Rokopisov ne vrača.

Poština plačana v gotovini.

Izhaja vsak četrtek zjutraj in stane poštino vred celo leto 20 Din, za leta 10 Din, za leta 5 Din.

Posamezna številka 50 p.

HRVATSKA STRAŽA

GLASILO OBMEJNIH SLOVENCEV

Upravništvo v Gornji Radgoni, Spod. Griz šte. 7, I. nadstropje. Telef. šte. 7.

Inserati: Ena šeststolpna petivrsta (prostor 3 mm visok in 42 mm širok) 50 p. Pri večkratni objavi primeren popust. Posamezna številka 50 p.

48. šte.

Gornja Radgona, dne 30. novembra 1922.

IV. leto.

Slovenci in — hrvaško vprašanje.

(Misli ob prazniku ujedinjenja.)

Mnogo tinte, papirja in tiskarskega črnila se je potrošilo o perečem hrvaškem vprašanju, ki je izmed vseh sodobnih vprašanj, važnih in nevažnih postalo jako važno in za našo politično konstelacijo velepomembno. Zakoniti zastopnik bratskega nam hrvaškega naroda — hrvatski blok se je odločil h koraku (katerega bi notabene že dolge moral storiti!) da namreč pojde v Beograd, kjer hoče sodelovati pri odločevanju o dobri in slabi usodi naše lepe domovine — Jugoslavije. Hrvatje, ki so dosedaj se vzdrževali vsake aktivne politike, so sklenili, aktivno sodelovati. Je to korak naprej. Brezdvomno. Ob tem vevažnem trenutku se nam vsiljuje nehoté misel, kaj je vzrok, da med nami Slovenci in Hrvati odnosno Srbi ni prišlo do onega političnega razmerja, ki bi bilo potrebno, da se ustvari resnično jedinstvena država Srbov, Hrvatov in Slovencev, kjer bodo složno vsi imeli jednake pravice in tudi jednake dolžnosti. To vprašanje ni brez jedra. Bilo bi zelo pogrešeno, ako bi to prezrli. Brez predsodkov ostanimo pri suhih dejstvih!

Mi vemo, da so bratje Hrvati takrat, ko so šli, da se pogajajo s Srbi — pozabili (hoté ali nehoté, o tem naj sodi pozneje politični zgodovinar) na nas Slovence. To je eden pglavitnih grehov naših bratov Hrvatov, Oni bi se morali sporazumeti z nami in iz medsebojnega sporazuma bi gotovo se našel nekak način, ki bi omogočil pravilno in dobro rešitev tega vevažnega vprašanja. Tega pa niso storili, vsled česar je naravno prišlo do velikanskih nesoglasij in vse sedaj obstoječe stranke, vladne kakor opozicijske si niso na jasnem, kaj hočemo Slovenci, kaj Hrvati, ali oboje eno, ali vsak za sebe posebno porcijo svobode, pravic, dolžnosti, koncesij — ali davkov.

Že takrat, ko je divjala svetovna vojna, najpozneje pa l. 1917 bi se morala dati inicijativa za ta sporazum; do tedaj še med nami ni bilo radi stanja razmer nobenih političnih stikov. Temu je kriva tedanja pasivna politika S. Pribičevića in tovarišev od nekdanje hrvatsko-srbske koalicije, ki je slepo in udano čakala na razvoj dogodkov, mesto da bi po vzgledu Slovencev in Čehov odločno in možato nastopila za pravice svojega plemena. Zgodovina avstrijskega parlamenta iz onih dni — je za to žalostno dejstvo dovolj močen dokaz.

Med vojno je veljala Srbija za jugoslovanski Piemont. Slovenci smo to predbro vedeli in ker smo bili poučeni, da ima Srbija odločilno besedo pri antanti, smo začeli škiliti na Beograd preko — Zagreba. In to je bila naša usodna napaka.

Dogodki so se potem bliskovito razvijali in so nas z neverjetno naglico prehiteli. Kaj sedaj? Ni bilo več časa, da bi popravili to, kar smo zamudili. Nastala so znana „Narodna Veča“ (Narodne vlade, svet) in ko nas je poklical Beograd pred skupščino, prišli smo tje brez enotnega

programa, vsak s svojim programom v žepu. Vsak program ima svojo taktiko in po tej taktiki je šlo vse dalje do ustavotvorne skupščine.

Povsem naravna posledica tako nastalih razmer pa je bila ta, da sta hrvatska in slovenska parlamentarna politika — akoravno sta imeli obe skupne interesne točke, šle vsaka svojo pot in še več: Tupačam se je celo dogodilo, da so Hrvati in obratno tudi Slovenci si v skupnih interesnih točkah naravnost nasprotovali. Vsi smo takrat mislili, da je najvišje razsodišče in edinomerodajno mesto za razsodbo vseh važnih sporov odn. za sprejetje važnih odredb in zakonov — ustavotvorna skupščina, preko katere ni nobena stranka (ne Hrvati, ne Srbi in ne Slovenci) priznala nobene oblasti. Takrat bi se morali mi vsi trije končno veljavno in soglasno pogoditi. Pa se nismo. Slovenska politika iz tistih dni, potem Rapallo, koroški plebiscit, razmejitvene krivice in vse to se da povedati v enem stavku: Mi sami nismo vedeli pravzaprav kaj in kako bi ... (Konec prihodnjič.)

Evald Vračko:

Nekaj misli obmejnega Slovenceva o Jugoslaviji in njenih razmerah.

Toliko se še menda ni imed nami kritikovalo o razmerah, v katerih živimo in o državi in vladi, h kateri pripadamo, kakor ravno sedaj. Povsod samo nerganje, drugega ne slišiš. Pa meni se zdi, da gremo malo le predaleč. Sicer pa je to zabavjanje mednarodno. Povsod je slišiš, tudi v Ameriki, v Franciji, tudi v državah, ki so zmagaše v svetovni vojni. Pri nas je vsega kriva Jugoslavija ali vsaj vlada. Pa je še drugod hujše. Pojdimo le v Nemško Avstrijo. Človeku se kar smilijo ti ljudje, če prebiva dalj časa med njimi.

Resnični milijonarji so postali čez noč berachi. Ljudje naravnost gladujejo. Izgledajo čisto izstradani. Hitro poznaš Avstrijca po njegovem bledem in izstradanem licu. Po gozdovih pobirajo v celih trumah jagode in gobe. To je specifična prikazen v Avstriji. In vendar nekako molče in udani v svojo usodo prenašajo te hude čase. — Mi pa ne najdemo na Jugoslaviji in njenih razmerah nič dobrega.

Nekaj reči hočem povdarjati, na katere malo mislimo. Koliko smo mi trpeli pred vojno posebno tu na meji — v narodnem oziru! Ali niso ti boji zdaj nehali?! Kako so delali proti nam Nemci na gospodarskem in političnem, kulturnem in verskem polju! Strah in groza nas obide, če mislimo na to. To delovanje nima para v zgodovini. Če bi bilo šlo tako naprej, bi bili izginili tekoma par let. Most do Adrije bi bil kmalu dograjen. Mislimo le na mariborsko okolico! Miljone so naši sovražniki žrtvovali za nakup posestev, delali z mrzlično silo, z zvijačami, goljufijami, nemoralnostjo i. t. d. Kaj so vse delali na šolskem polju! Naše slovenske šole so ponemčevali, učitelje demoralizirali, v vsakem kotu postavili nemško mučilnico, iz tujih krajev si naročevali deco, material za nemške šole, metali tisočake za njih vzdrževanje i. t. d. Kdor je to gledal, kdor je stal v boju proti takemu režimu — (malo je takih bojevnikov že nazadnje bilo), tega mora zdaj nad vse veseliti, da je konec tega neznoznega stanja. Vrste naših so se dan za dnevom redčile; kdor je še količkaj simpatiziral z našim delovanjem, je postal povsod — nemogoč. Zaveden Slovenec ni nič veljal v javnosti, šikanirali so ga pri uradih, nikjer ni mogel povzpeti do kake višje stopinje na gospodarskem stališču. Zdaj smo pa le v na-

rodnem oziru vendar svobodni. To je veliko vredno. Obmejni Slovenci bi bili izginili iz zemeljskega površja, če jih ne bi rešila Jugoslavija. Kako žalostno se slišijo v tem oziru besede: Prišli smo izpod dežja pod kap. Če nas tudi bodo sedaj magari posrbili, kar pa je izključeno, še bi bilo to vedno manjše zlo, kakor če bi nas bili popolnoma raznarodili in bi mi postali nič drugega kakor gnoj — Velenemčije. Bila je tudi večja nevarnost, da bi nas bili ponemčili, kakor pa je sedaj, da bi nas posrbili. Pritisk velike svetovne Nemčije bi bil drugačen, kakor je zdaj mogoč od strani Srbije. V mnogih krajih se sploh ne bi mogli dolgo več držati v narodnem oziru. Zato je bila, četudi se malo čudno sliši, vojna rešitev obmejnih Slovencev. Preobrat po vojski nas je rešil. To se mora enkrat povedati, četudi se morda mnogim moje besede čudne zdijo. Pa mogoče le tistim, ki imajo pač le malo narodnega duha in jim nič, kar je slovenskega, ne gre prav v glavo. Le recimo odkritosrčno: Mi vsi smo bili v nemško-avstrijskem duhu vzgojeni in živimo še vedno v tej mentaliteti. Seveda, če kdo poreče: Rajši sem hlapec Nemcev, rajši sem brutalen Vsenemec, kot barbarski Srb, potem je drugače. Pa ne vem, če je v njem kaj slovanskega duha. Nemci so nas v protislovanskem duhu dobro vzgojili. (In vzgojili mnogo janičarjev, katerim so samo imena — v kolikor jih niso že sami spremenili — slovenska, a duh in srce sta vzgojena k strastnemu sovraštvu do rodne krvi do naréčja jezika očetov. Op. uredn.)

V gospodarskem oziru je pač slabo v Jugoslaviji, mi kdo poreče. Na to pa odgovarjam: V drugih državah je še slabše. Verzišništvo, koritarstvo, parazitizem in druge take reči še cvetijo v drugih državah bolj kot pri nas. Ne zagovarjam jih. Mi še na misel ne pride. Mi se moramo boriti proti tem izrodkom z vsemi mogočimi sredstvi. Meni se ubogo ljudstvo smili. Pa tega ni Jugoslavija kriva! To so posledice vojne. Res je v vodilnih krogih Jugoslavije malo socialnega čuta. Vladni krogi niso vzgojeni v modernem duhu socializma. Za socialne in magari pravične socialistične probleme niso naši višji. Veliko je gnilega v deželi Danski. Pa ravno ta vprašanja razdvajajo po vojni posamezne stranke. Našim vodilnim krogom manjka zadostne politične izobrazbe, predvidenosti in — spretnosti. Pa radi tega nam ni treba obupati. Kje pa to stoji, da bi morala vedno v Jugoslaviji vladati napr. belgrajska porodica?

Vedno se povdarja, kako slaba je naša valuta. Pribijmo: Za Češko se v nasledstvenih državah še najbolje pri nas drži valuta. Ne sme me kdo krivo razumeti. Za svojo osebo sem nasprotnik današnjega režima. Pa dajmo pripoznati, če sedaj nekateri mogočneži zlorablajo svoje stališče, Jugoslavija pa ima vendar najboljše pogoje, postati ena prvih držav v Evropi. Samo parazite je treba nagnati. V vseh državah morajo delati na to, kajti v vseh državah jih imajo.

Pa hude verske boje imamo. Tako ne bi bilo, če bi bili mi ostali pod staro Avstrijo, si marsikateri naivnež misli. Saj so imeli in še imajo hud kulturni boj v Nemški Avstriji. Kako preganjajo na Dunaju katoliško misleče učitelje in Marijine družbe! Kakšne načrte imajo verski nasprotniki tam v kulturnem oziru! Še radikalnejše, kot jih ima Pribičević! — Duh časa je povsod isti. Nikar ne mislimo, če bi ne bilo Jugoslavije, bi bilo v tem oziru drugače. Taki boji, taki viharji so še vedno ojačili katoliško gibanje, ojačili katoliške vrste. Nič se jih ne bojimo! Za nekatere kraje in kroge je dobro, da pridejo in da so že prišli. Le bodimo pripravljeni in stojmo trdno močna pri nas. Tako stališče bomo imeli v naši Jugoslaviji, kakoršno si bomo sami priborili! Nemških katoličanov v rajhu tudi niso mogli poluteraniti, akoravno so v veliki manjšini. Če bomo na svojem mestu, se nam ni treba bati pravoslavja. Mogoče pa bodo še merodajni pravoslavni krogi po našem delovanju sprevideli, da si nismo tako daleč narazen in si bomo pričeli počasi približevati drug drugemu ter bomo ravno mi pre-

vzeli važno nalogo v tem oziru gladiti pot do zedinjenja.

Pa seveda proč z nesrečnim centralizmom! Nesrečo tega sistema občutimo najbolj na meji. Saj je centralizem sam na sebi mogoče lep ideal. Pa v sedanjih razmerah je absolutno nemogoč. Preveč heterogeni elementi smo prišli skupaj. V raznolikih socijalnih, narodnih, in neomahljivo pri svoji zastavi. Drevesa ne bodo zrastle do nebes. Tista letargija in zaspanost v verskem oziru bo vsaj enkrat nehala. Če mi svoje storimo, nam ne morejo nič. Mogoče par vej posekajo, pa s koreninami vred nas ne bodo izruli. Katoliška misel je prekulturnih in gospodarskih odnošajih smo živeli. To se ne da kar z silo čez noč spojiti. Tu ni mogoče vsega obdelati po enem kopitu. Mogoče po desetletjih in še dalje, da bi se začelo v centralističnem duhu po modrem stopnjevanju delovati. Pa to bi morali, posebno pametni vladajoči krogi. Ni se treba bati, da bi Slovenci ali Hrvatje postali nezvesti domovini! Za sveto božjo voljo, kam pa hočemo iti!? Jaz mislim: Tisto „veliko“ ljubezen do domovine narekuje našim centralistom ne domovinski čut, ne skrb za domovino, ampak bolj osebni egoizem, hrepenenje po koritarstvu. — (Taki „streberji“ se nahajajo v vseh političnih taborih. Idealistov pa manjka! Op. uredn.)

Česar pa nam še najbolj manjka? Človek kar strmi, če na to misli. — Koliko smo pred vojno govorili in pisali ter brali o slovanski zavednosti! Koliko so nas strašili s panslavizmom! Zdaj pa ni prve, ni drugega. Slovani smo se navduševali za slovansko bratstvo, zdaj pa smo si medsebojno bolj nasprotni kakor proti drugim, nam popolnoma tujim narodom. Nič nimamo slovanskega mišljenja, nič jugoslovanstva. Plemenski boji so prekipeli do vrhunca. Duh jugoslovanstva bi morali pridno gojiti, plemenske razlike pa kolikor mogoče poskušati ublažiti. Na to delo moramo iti in počasi bo srečna vsa Jugoslavija. Treba pač na obeh straneh nekaj popustiti pa bo šlo.

Ljubezen do naše domovine Jugoslavije pa mi je te vrste narekovala. Mogoče se eno ali drugo kakemu bralcu ne dopade. Jaz imam in sem imel najboljše namene.

Tedenske novice

Naš nasvet glede pobiranja draginje. Kakor je našim čitateljem dovolj znano, že dolgo časa prinaša naš list novice o neznosnih razmerah pri določevanju cen raznim življenjskim potrebščinam. Ravno v času, ko cene splošno padajo (brez ozira na to, da državna uprava iste navija cfr. vžigalice, tobak, cig. papir itd.) smo zopet posegli v boj in venomer pozivamo oblast, naj stori svojo dolžnost.

Arbogast Reiterer. O. T.—r.

Skrivnostni glasovi iz drugega sveta.

(Dalje.)

Tudi Olhaver poroča več zanimivih slučajev odnašanja in utelešenja ter jih zapriseže s svojimi 100.000 markami, ker jih je sam doživel v izvrstnem spiritističnem krožku na Wilhelmsburgu. Kot popoln brezverni materialist je prišel tja, da razkrinka sleparijo, in kot apostol se je vrnil in dela sedaj z ognjevitno gorečnostjo za stvar, kakor da bi šele tam odkrili prečudno deželo „nesmrtnosti“, kakor se pač godi vsem, ki se s svojimi nevernimi nazori naenkrat znajdejo pred nadnaravnimi dejstvi — kakor vol pred novimi vrati.

Zollner je nekoč zahteval tak pojav, da bi izključeval vsak dvom in sum goljufije. Kupil je dve škrljnatih tablici, jih od znotraj prelepil s papirjem, ga prevlekel s sajami in zvezal tablici z mesingovimi zaponkami. Ko je omenil Sladetu, da morajo pač z lahkoto po njegovi teoriji v štiridimenzionalnih*) bitjih ta bitja odtise nog in rok, ki so jih napravila doslej le na odprte table, izvršiti tudi v notranjosti zaprtih, pravi Slade smehljaje, da je to absolutno nemogoče. Duhovi so na vprašanje odgovorili pismeno zelo previdno: „We will try it“ — „Hočemo poskusiti“. Zollner položi tabli na svoje krilo, da bi jih mogel opazovati. Čez kakih pet minut je čutil

*) Dimenzije imenujemo razteznost predmetov v dolžino, širino in višino. Nekateri trdijo, da so bitja, ki imajo tudi še neko četrto dimenzijo.

Kakor je razvideti iz poročil, katera dobivamo, se je začela izvršilna oblast nekoliko brigati za izvrševanje onega, kar je že davno zakon. In tako pride več takih „človekoljubov“ pred sodišče. Isto bo storilo svoje in upamo v interesu trpeče javnosti. S tem si bo sodnijska oblast stekla ne-le nevenljivih zaslug za blaginjo prebivalstva ampak bo zadobila na onem ugledu, kateri tej važni oblasti — pristojna. — Na mnoga vprašanja, kako si mi mislimo, da bi se draginja mogla zmanjšati in razni verižniki dobro priškrniti, odgovarjamo sledeče: Vsak pošten delavec imej svoj pošten zaslužek. Zakon dovoljuje celo 25% procentni dobiček; bodimo širokoprсни, pa dodajmo še 15% za nabavne stroške in kakih 8—10% za davke, trošarino in razno. Kdor prekorači to skrajno in dosti kavalirsko mejo, naj se kaznuje z občutno denarno globo, ki ne sme biti pod din 1000 (najmanjša!), v ponovnem slučaju naj se mu odvzame koncesija. Poleg tega bi bilo nasvetovati, da se taki ljudje naj razglasijo od strani oblasti same bodisi potom velikih plakatov in uradnih naznanil pri cerkvi in na občinskih deskah. Plakati z velikimi črkami bi res nekaj stali, vendar bi bili izvrstno reklamno sredstvo. Jaz za svojo osebo bi predlagal velik plakat, na katerem naj se vsak tak obsojenec napiše z rdečimi črkami v svarilo javnosti! Brez dvoma bi to pomagalo. Samo to je križ, ko še to ni zakon in da verižništvo, tihotapstvo in druge take nečednosti cvetijo v krogih, kjer bi si tega človek ne bi mogel niti v sanjah misliti.

Razbojništvo v Prekmurju. Že večkrat smo poročali o čestih slučajih razbojništva v Prekmurju in ne mine teden brez takih poročil. Brezdvomno mora tam biti večja, dobro organizirana lopovska družba. — Na Hodošu so kmetu Kovaču Štefanu neznan tatovi pokrali v noči od 18. nov. mnogo perila, blazin in zimsko suknjo. Med begom je tat izgubil en prt, ki se je našel na dvorišču. — Isto noč so odnesli neznan zlikovci kmetoma Kühar Aleksandru in Jožefu iz Pucincev kar 9 kokoši. Lisica to ni bila. — V Martjancih se je izvršil vlom v trgovino Mezei Julije. Škode je nad 100.000 kron. — Istotam so se v noči 22. nov. pojavili kurji tatovi, ker pa so prišli prezgodaj, se jim posel ni posrečil. — Zelo umestno bi bilo,

na nji dvakrat močen pritisk. Trikratno trkanje na mizo je opozorilo, da je stvar dovršena. „... In ko sem tabli odprl, se je nahajal znotraj na eni strani odtis desne in na drugi odtis leve noge, in sicer istih nog, kakor že prejšnje večere.“

Zollner in raziskovalci, ki so skupno z njim delali poskuse, so bili večkrat tudi priča utelešenju („materializacij“), t. j. prikazni vidnih človeških udov. Nekoč se je pokazala majhna rdečerjava roka tik pred W. Webrom na robu mize, da so jo vsi videli, ter je nekaj sekund živahno premikala. Drugikrat je mogel Zollner gledati veliko roko, katere prsti so se živo gibali, celi dve minuti. Naenkrat se je bliskovito dvignila više in krepko pograbila Zollnerjevo levo roko, jo držala čez eno minuto, potem pa izginila.

Enake pojave je opazoval kemik William Crookes. „Lična ročica se je dvignila... ter mi prožila cvetlico... Ob neki drugi priložnosti se je zdelo, kakor bi se majhna roka, podobna otročji, igrala okoli dame, ki je sedela meni najbližje. Prišla je potem k meni, potipala mojo roko ter potegnila večkrat za mojo suknjo... Včasih bi sodil po zunanosti, da so (udi) le v obliko roke zgoščena megla... Če se roke dotaknemo, se zdi ledenomrzla in mrtva... Pridržal sem eno teh rok v svoji in se trdno odločil, da je ne izpustim. Ni se prav nič borila ali mučila, da se reši, ampak raztopila se je takorekoč v meglo in izginila na ta način iz moje pesti.“

Nadalje opisuje Crookes tudi popolna utelešenja v sejah z medijom Homeom. Zbranim se je prikazala cela človeška postava. „Postava je prišla iz enega kota sobe, vzela v roke akor-

ako bi orožništvo napravilo kako racijo, ker tu gre brezdvomno za madžarske lopove.“

15letne vdove in vdovci. Zakoni s 15 leti v Ameriki niso več posebnosti in se zadnje čase silno množe. Tako je bilo leta 1910. 531 takih poročenih mož, leta 1920 1000. Med 15letnimi moškimi zakonci jih je bilo leta 1910. že 60 vdovcev ali ločenih. 1920. celo 80. Veliko večje je seveda število ženskih oseb, ki se poroče v teh letih. Leta 1910. 45.120, že 53.800. Od teh je bilo 499 vdov, oziroma ločenih.

Komunisti na Poljskem. Čez nekaj dni se prično na Poljskem volitve. Tudi komunisti so postavili svojo volilno listo. Toda agitacija je zanje težavna, ker se vsi kandidati nahajajo po zaporih, ali pa so pobegnili ali se kje skrivajo. V Levovu se je neki človek ojunčil in postavil za nosilca kandidatne liste „proletarijata mest in dežele“, kakor so jo imenovali komunisti, da bi prikriji svojo pravo kožo. Toda prišla ga je sodnija in obsodila v ječo. Mož se je pa potom svojega zagovornika prizval na najvišje sodišče v Varšavi, ki je razsodilo, da se možu poveča kazen na pet let težke ječe. Obenem je njegova lista neveljavna, ker ne more zločinec, ki je obsojen na težko ječo, biti kandidat. Predsednik poljske republike je socijalist Pilsudski, socijalisti in svobodomiselniki kmetje imajo sedaj na Poljskem glavno besedo. Toda v tem so vse poljske stranke edine, da odobravajo tako postopanje s komunisti. In vendar ne more nikdo reči, da vladajo na Poljskem reakcionarji. Poljaki so se pač iz zgodovine naučili, kako je treba ceniti in čuvati domovino.

Jugoslovanska svatba. Neki bogati vojvodinski kmet je potrošil za svatbo svojega sina nad en milijon kron, svatovali so celih sedem dni. V vasi Temerinu so spili na svatbi nekega vaškega bogataša nad en tisoč litrov vina in pojedli 20 prešičev.

Bernhard Kellermann, Tunel. Roman, poslovenil Narte Velikonja, Ljubljana 1922. Založila Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani. Cena broš. 28 Din, vez. 38 Din. — Ko je pred leti izšel Kellermannov „Tunel“, je vzdignil povsod veliko prahu. Ljudje so ga brali vse vprek in občudovali pisateljevo fantazijo. In prav je, da nam je Narte Velikonja preskrbel prav lep prevod. „Tunel“ je v obliki povesti spisana tehnična knjiga o gradnji podmorskega tunela. Vse kar je pridejanega romanu, stopa v ozadje napram tej vodilni misli. Človeška roka in stroj, to je, kar da bodočnosti svoje obiležje. Napredek tehnike, ki ne pozna nikakih težkoč več, je tako velikanski, da ga mora občudovati delavec, ki mu služi s svojimi žulji, in kapital, ki mu daje materielne hrane.

Naročnikom knjig Goriške Matice sporočamo na mnogoteri vprašanja, da se knjige niso dospele. Kakor hitro dospejo, jih dobijo.

gij*) in se šetala potem po sobi ter igrala na dodalo. Vsi prisotni so jo videli nekaj minut, med tem pa razločno tudi Mr. Homeja (medij). Ko je prišla (postava) neki dami preblizu, je ta zakričala — in postava je izginila“, kakor bi strah uničil njeno moč.

Sloviti komik Crookes je vzel nekoč radi preiskovanja za dalje časa znameniti medij Mis Florenco Cook v svoje stanovanje ter z njo temeljito proučeval. Duh, ki se je tega medija posluževal, se je imenovala Kathi King. Razodela je, da je bila hči nekega anglikanskega župnika z imenom Annie Morgan; 21 let stara da se je ločila od svojega telesa že pred več ko 200 leti in je podala podatke iz časov Cromwella.***) Ta duh je tri leta vznemirjal londonsko družbo, tudi slovite zastopnike raznih znanosti. Da niso ravnali neprevidno, je samo ob sebi umevno. „Florenco Cook so zvezali s trakom, konce pa sešili in s pečatnim voskom zapečatili... Trak so potegnili skozi spono na tleh in ga zopet zavozljali. In potem so napeljali trak v sobo k našim nogam, kjer je ostal do konca, ne da bi se zganil“. Drugikrat je Crookes spojil medij z električnim zvončkom, tako da bi vsak najmanjši gib dal znamenje od sebe. „Kathin duh se pojavi v sobi. Opazim (Mr. Coleman), da je zavita v lahno belo obleko, da nosi dolge rokave in na glavi tesno pečo... Vsakega posebej pozdravi... Mr. Luxmore sedi tik ob prostoru med obema sobama v območju svetilke, ki jo po navodilih duha privija in odvija...“

(Dalje prihodnjič.)

*) Harmonika. **) Angleški državnik in vladar († 1658).

Bolečine? V obrazu? V udih? Poskusite pravi Fellerjev Elzafluid! Vi se bodele čudili! Dobrodejen pri drgnjenju celega telesa in kot kosmetikum za kožo, zobe in negovanje ust! Veliko močnejši in boljši kakor francosko žganje ter čes 25 let priljubljen! S pakovanjem in poštino 3 dvojnate ali 1 špecialna steklenica 24 dinarjev; 36 dvojnatih ali 12 špecialnih steklenic 208 dinarjev s 5% doplatka razpošilje: lekarna Eugen V. Feller, Stubica Donja, Elzatrž št. 326, Hrvatsko.

Dopisi.

Gornja Radgona. Dramatično društvo v Gornji Radgoni vprizori v soboto 2. dec. ob pol 8 uri zvečer in v nedeljo ob 3. uri popoldne v gostilni pri Karbašu Meško-tovo dramo „Mati“. Po igri svira društveni salonski orkester. Slavno občinstvo se najuljudneje vabi. Predprodaja vstopnic v trgovini „Panonija“. — Odbor.

Gornja Radgona. Slovo. Poštni kontrolor tukajšnjega poštnege urada g. Jernej Vengust je premeščen k pošt-nemu uradu Celje. Z njim izgubi naš vsestransko se razvijajoči obmejni trg agilnega, vnetega, dasi tihega narodnega delavca. Ne rečemo preveč, da ga bomo zelo pogrešali. V aranžiranju prireditev, vzlasti dobrodelnih je bil g. Vengust brez sovrstnika. To je bil njegov element. Vzvišen nad predsodki in frazerstvom naše sodobne politike je stal na čelu najvažnejših dobrodelnih organizacij: Poveljeval je Požarni brambi, bil odbornik Jugoslovanske Matice in blagajnik Društva za zaščito dece. Kjerkoli se je pojavil, je zapustil vidne sledove svojega dela in smelo trdimo, da bi Gornja Radgona, (kakor tudi okolica) nikdar ne imela tako dobro razvite in vzorno urejene Požarne brambe, ako ne bi požrtvovalni in za blagor bližnjega vneti g. Jernej Vengust aktivno sodeloval. On je eden tistih redkih inteligentov na severni državni meji, ki so dali svoje znanje in zmožnosti nesebično za delo na polju dobrodelnosti in človekoljubja. Kot tak nam je trenutno nenadomestljiv. Po njegovi zaslugi imamo tudi v Gornji Radgoni godbo, sestavljeno iz članov Požarne brambe. — Odhajajočemu na novo službeno mesto mu kličemo prisrčni: z bogom, želeč mu obilo pozitivnega uspeha in blagoslova, kjerkoli se bo udeleževal in zasledoval cilje, kakor pri nas na severni drž. meji, katero zapušča!

Gornja Radgona. Kdorkoli je izdal naredbo ali vsaj dal inicijativo za to, da se posekajo veje kostanjem našega borenega parka absolutno nima prav nobene smisla za lepoto. Veje se odsekavajo v taki meri, da bo celi drevored prava skaza za naš trg in to ne samo za prihodnjo pomlad, ampak za dolga leta. Mesto bujnorastočih dreves bo sama goličava in nekako mrtvaškočudno drevje. Ako je to novotarijo, ki ni prav nič na mestu povzročilo naše olepševalno društvo, potem bo javnost vsaj vedela, kako olepšuje to društvo naš obmejni trg.

Ljutomer. (Še nekaj o draginji v Ljutom. okraju.) Z hvalevredno vneto je začela oblast za pobijanje draginje gledati gostilničarjem, mesarjem in pekom v Ljutomeru na prste. Potiplje pa naj žilo tudi našim velekapitalistom, mlinarjem. Ali so sploh že znižali cene svojim pridelkom? Ali so cene raznih mlinskih pridelkov primerne sedanjim cenam zrnja? — Kako je s procenti, ki jih jemljejo pri mletju? Še pred preobratom se je določilo, koliko sme mlinar vzeti, ali zdaj se tega nihče več ne drži. — Pa upamo, da bodo oblasti tudi tukaj napravile red. Naš „vsakdanji kruh“ nam naj ne bo predrag.

Ljutomer. „Murska Straža“ se je pri nas tako priljubila, da zasluži da se v

našem trgu in okraju kar najbolj razširi. Ona mora postati naše edino obmejno glasilo, okoli katerega se bomo odslej še bolj vstrajno zbirali. Do novega leta obveljaj naše geslo: Vsak dosedanji naročnik naj pridobi vsaj še enega! — (NB. Le krepko naprej! Pridnim agitatorjem za naše obmejno glasilo bomo poslali primerno nagrado! Op. uredn.)

Petanjci. (Če kdo prosi za odpust kazni ali pomilostitev). Mladi psiček posestnika J. Činč ni imel pasje znamke, vsledčesar je padel pri skozinsko natančni in dosledni oblasti oz. pri pasjem referentu okraja v nemilost ter bil obsojen za to „skrajno netaktnost“ na 10 din globe. (Če pes ali njegov gospodar, tega dopisnik ne pove. Op. uredn.) Ker pa je lastnik psa reven mož, je prosil, naj mu kazen znižajo, kar se je seveda zgodilo: znižali so mu kazen celo za 50% torej zelo velikodušno na samo din 5.—, obenem pa mu sporočili, da ima plačati za ulogo na I. instanco 5.— din in din. 10.— za kolek in rešitev II. instance. Tako je siromak — „pomilovan“, psiček — „kaznovan“ — šimel pa — zadovoljen.

Murska Sobota. (Miklavžev večer.) Podružnica Jugoslovanske Matice v M. Soboti priredi v torek dne 5. decembra t. l. v prostorih gostilne Dobray svoj I. Miklavžev večer. Popoldne ob 6. uri bo Miklavž obdaril otroke, zvečer ob 8. uri pa obiše Miklavž s svojim spremstvom tudi odrastle, kjer so otroci izključeni. Prireditev za otroke je brez vstopnine, a k večerni prireditvi znaša vstopnina 3.— dinarje za osebo. Darila za otroke, kakor tudi za odrastle bo sprejemal istega dne od 3. ure popoldne dalje g. nadoficijal Novak v gostilni Dobray. Sodelovala bo ciganska godba Čičerin Baranja. Po vsporedu prosta zabava, petje, itd. itd. Vabi se k obilni udeležbi! Odbor.

Ljutomer. Gospod Rafael Marš urar se je v Ljutomeru Stari trg št. 58 naselil, ter ga cenj. občinstvu toplo priporočamo.

Križevci pri Ljutomeru. V petek po noči od 24. na 25. t. m. je bila g. Alojziju Štiblar posestniku v Križevcih, ukradena ena lepa krava. O tatih ni sledu. Najbrže je bila ukradena krava odgnana čez mejo v Nemško Avstrijo.

Popravek. V neki notici naše zadnje številke glede nekega darovalca za Sokolski dom v Gornji Radgoni je pomotoma izostala beseda: odbor (koncem notice) tako da izgleda cela stvar tako, da se uredništvo zahvaljuje darovalcu za dar, za kar pa isto seveda nima povoda. Toliko v pomirjenje onemu delu javnosti, ki sluti v človeški napaki urednikovi njegove gotove postranske namene, katerih absolutno nima.

Novo davčno-pravne odredbe v finančnem zakonu za leto 1922/23.

(Objava trgovske in obrtniške zbornice za Slovenijo v Ljubljani.)

Finančni zakon za l. 1922/1923 vsebuje poleg proračunskih določb v glavnem določila začasnih zakonov o proračunskih dvanajstih za l. 1921 in 1922, uvaja pa poleg tega tudi nove davčnopravne odredbe, ki se tičejo sledečih davkov:

I. Zemljarina.

Enotni državni pribitek, določen v začasnem zakonu z dne 27. junija 1921 na 120%, je zvišan na 150% (čl. 152 št. 1.)

II. Hišna najmarina.

1. 5% hišna najmarina, ki se je pobirala od poslopij, obdačenih po zakonu z dne 28. decembra 1911, drž. zak. št. 242, je ukinjena (člen 164). 2. Globa zapretna posestnikom, ki na uradni poziv ne vložijo nadovedi o hišni najemini, se zvišuje od 20 K na izmero do 100 din. (člen 152 zadnji odstavek).

III. Dohodnina.

1. Davčni minimum, to je znesek, s katerim se prične dolžnost plačevati dohodnino, je tudi za l. 1922 izjemoma določen na 10.000 K. Ta minimum pa ne velja za službene prejemke zasebnih nameščenec, ki se obdačijo po določilih člena 139. Citacija člena 115 pri členu 155 št. 3, ki obravnava obdačenje službenih prejemkov zasebnih nameščenec je očitvidno le tiskovna pomota, ker se more določilo tega člena uporabljati edino le v zvezi s členom 139 finančnega zakona. Po členu 139 so oproščene davka tudi draginjske doklade zasebnih nameščenec, kolikor ne presegajo pri enakih družinskih razmerah draginjskih doklad državnih nameščenec. Splošnega merila se za obdačenje službenih prejemkov zasebnih nameščenec ne more postaviti, ker se ravna odmerna postava po številu družinskih članov in draginjskem razredu, po katerem dobivajo, oziroma bi dobivali državni nameščenec v dotičnem kraju draginjske doklade. Zaradi točne informacije je dobro obrniti se na pristojno davčno okrajno oblastvo. (Glavarstva, davčna administracija v Ljubljani.) Pomen te ugodnosti je velik.

IV. Plačarina.

Plačarina se po členu 155 št. 3 fin. zakona za leto 1922/23 ukinja.

V. Davščina na tantijeme.

Osebe, nameščene s službeno pogodbo proti stalni plači kot vodilni direktorji delniških družb in komanditnih delniških družb, so bili do konca l. 1921 glede prejemkov, ki so jih dobivali od družbe kot upravni svetniki itd., zavezani plačarini. Vsled odprave plačarine določa člen 154 odst. 3 fin. zakona, da so ti prejemki zavezani brez ozira na službeno razmerje prejemnikov davščini tantijeme. (Konec prih.)

ZAKAJ?

Zato ker je velikansko množino sukna, platna, parhenta in hlačevine prejela iz inozemskih tovaren, ter prodaja po čudovitih nizkih cenah veletrgovina

R. STERMECKI - CELJE št. 303

Cenik z tisoč slikami zastoj.

Imaš bolečine v obrazu? V celem telesu?

Uporabljaljaj Elza-Fluid!

Potrebuješ ti dobrodejno in okrepcujočo mazilo?

Uporabljaljaj Elza-Fluid!

Ali te muči glavobol? Zobobol? Trganje?

Uporabljaljaj Elza-Fluid!

Ali želiš najboljše za njegovanje zob, kože, glave?

Uporabljaljaj Elza-Fluid!

Ali si preveč občutljiv glede mrzlega zraka?

Uporabljaljaj Elza-Fluid!

Ali želiš dobro domače in kosmetično sredstvo?

Uporabljaljaj Elza-Fluid!

Fellerjev pravi Elzafluid je mnogo močnejši, izdatnejši in boljsega delovanja kakor francosko žganje. Nekoliko kapljic zadostuje, da tudi tirečeš:

TO JE NAJBOLJŠE
KAR SEM KEDAJ OKUŠAL!

Išči Elzafluid v vseh dotičnih poslovnih, vendar pa zahtevaj samo pravi Elzafluid lekarnarja Feller. Ako naročiš naravnost, stane s pakovanjem in poštino če se denar pošlje naprej ali po povzetju:

3 dvojnate ali 1 špecialna steklenica 24 Din
12 dvojnatih „ 4 špecialne steklenice 84 „
24 „ „ 8 špecialnih steklenic 146 „
38 „ „ 12 „ „ 208 „

Na te cene se računa sedaj 5% doplatka.

Pisma je natančno adresirati na:

Eugen V. Feller, lekarnar, Stubica Donja

Elzatrž št. 326, Hrvatsko.

Mlin na prodaj

v Spodnjem Porčiču pošta Sv. Lenart, na reki Velki. Je tri pare kamnov in eden valjak. Proda se tudi živina in vse orodje, ki spada k mlinu. Več pove lastnik mlina Janez Kaučič, Spodnji Porčič pošta Sv. Lenart.

Pristopajte k
goslovanski Matici

Hranilnica in Posojilnica v Radincih deluje z uspehom ob meji!

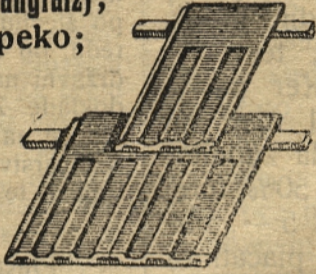
r. zadr. z
neom. z.

Gornjeradgonska občinska opekarniška podjetja

v ČREŠNJEVCIH in BORECIH (prej last mesta Radgone)

naznanjajo, da imajo pri svojem opekarskem podjetju v **Borecih**, postaja Križevci pri Ljutomeru na prodaj še večjo zalogo zelo dobro in trpežno izdelanih in ožganih raznih opekarskih izdelkov, kakor:

Zarezno strešno opeko (Strangfalz);
bobrasto gladko strešno opeko;
vse vrste žlebnjakov;
izborno žgano ročno in
strojno zidno opeko;
luknjasto (zelo lahko) zidno
opeko, pripravljeno za
med- in nadzidje;

opeko za tlakovanje go-
vejih hlevov (lasten
patentirani izum);

drenažne cevi v vseh po-
trebnih dimenzijah, ka-
ko, tudi razne strešne
nastavke in okraske

vse po zmernih dnevni cenah.

v našem opekarniškem podjetju v **Borecih**, katero je eno izmed najmodernejših in najpopolnejših podjetij te vrste sploh v Jugoslaviji, se izdeluje opeka tudi skozi celo zimsko sezono.

Pojasnila daje in sprejema vsa naročila jedino le

**Centrala občinskih opekarniških podjetij
v GORNJI RADGONI.**

URA

je stvar zanesljivosti, ker pri kupovanju nigar ne morete vedeti za koliko se bo zvišala cena od skoraj potrebnih popravil.

Od ponovnih izdatkov se pazite samo, ako imate garancijo za popolno dobro vrsto strojev. — Tvrtnka Suttner kot jugoslovensko skladišče lastne švicarske tvornice ur nudi

Vam vedno vedno veliko zbirko samo prvovrstnih ur v vseh cenah! — Pred vsem marka „IKO“! Švicarska tvornica jamči vam za dobroto stroja! Zahtevajte bogato ilustrovani cenik, v katerem najdete ure za gospode in gospe, iz zlata in srebra, nikla itd. v vsaki ceni, ravno tako zapestne ure, budilke, dalje verižice, obeske in različni nakit. Pošljite za ta cenik samo 2 dinarja:

Odpošiljalni tvrdki ur
H. Suttner, Ljubljana št. 952, Slovenija.

Fant priden, pošten in močen, 16 let star, se želi učiti mesarske obrti. Ponudbe naj se pošiljajo na Upravo tega lista.

Martinušić in drug tovarna usnja v Ljutomeru

Telefon int. št. 17

Brzjavlj: MARTINUŠIĆ

Prevzema

v delo vse vrste

surovih kož po najnižjih cenah na:

Zgornje usnje črno in rumeno, podplate,

blank in kromovo usnje kakor box,

ševro in gonilno

jermenje

Podružnica v Cankovi
prevzema vse naročila

Kdor

še se ni prepričal, da prodaja
tvrdka

J. Lovrenčič in drug
v Križevcih pri Ljutomeru

vso manufakturno blago radi
ugodnega nakupa po izdatno znižanih cenah, naj
se takoj prepriča, da ne zamudi te ugodne prilike.
Kupujemo lepe bele suhe gobe, fižol in orehe
po najboljših dnevni cenah

ter se priporoča

J. Lovrenčič in drug.

Doge za vinske sode

kupuje po dobri dnevni ceni in
prodaja sode od 60 lit. do 700 lit.

Josef Gumzej - Maribor

sodarski mojster, Vojaška ulica št. 17.

Proda se takoj:

Eden koncertni glasovir

cena 45.000 K

Eden harmonijum 7 registrov

cena 20.000 K

pri kavarni Kermeny, Murska Sobota.

Eden mali avto za 3 osebe

moderni nove tipe 8 HP

pri Wambaru, mehanikar v nemški Radgoni

poleg trgovine Obal.

Eden motocikl z 2 cilindra

7 HP z bencinpogonom, „Torpedo“-tipe

pri Strašek-u, klepar v nemški Radgoni

Poštni voz

v zelo dobrem stanju z
oljnatimi osi (Öhlax)

se proda

Vprašati pri **Aleksander Vrečič, kovač v Apačah.**

Seno, slamo, drva, premog, žito, krompir,
in druge deželne pridelke
sadje kupuje in prodaja **Andrej Oset**
Maribor, Aleksandrova cesta 57. - Telefon št. 88

Kdo?

ima kaj za prodati ali
hoče kaj kupiti, naj
inserira v „Murski Straži“,
najbolj razširjen list v
Prekmurju, Murskem
polju in Slov. goricah.

OBRTNA BANKA, PODRUŽNICA V LJUTOMERU

Inter. telefon št. 2

izvršuje vse bančne transakcije najkulantnejše

Račun ček. urada št. 12.726